

В. В. Коненко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри Підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1525-7736>
О. О. Рудаченко,
д. е. н., доцент, професор кафедри Підприємництва та бізнес-адміністрування,
Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9597-5748>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.26

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

V. Konenko,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Entrepreneurship
and business administration, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv
O. Rudachenko,
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Entrepreneurship and business
administration O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

RESEARCH ON THE FEATURES OF ENTREPRENEURIAL ACTIVITIES IN CONTEMPORARY ECONOMIC CONDITIONS

У статті розглянуто та сформульовано особливості діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання. Досліджено вплив фінансових інновацій на підприємницьку діяльність, особливу увагу приділяючи ролі технологій FinTech. Досліджено потенційні переваги та ризики, пов'язані з цифровими фінансовими інструментами. Висвітлено необхідність ефективного використання технологій та оптимальних стратегій FinTech для стимулювання економічного розвитку. Проаналізовано проблеми, що виникають в контексті бізнес-моделі та внутрішнього контролю суб'єктів підприємництва. Висвітлюється значення аналітичного підходу до контролю та оцінки суб'єктів підприємництва для підвищення ефективності та стійкості їхньої діяльності. Сформовано комплексний підхід, що ґрунтується на взаємодії підприємця, галузі та споживача (мікрорівень), а також економіки держави (макрорівень). Визначено перспективні напрями подальшого розвитку суб'єктів підприємництва.

It has been proved that in modern economic conditions, it is important to investigate the characteristics of entrepreneurial entities' activities at various levels of management. The article is dedicated to analyzing these characteristics and highlighting the importance of entrepreneurial entity development in the context of the contemporary economic environment. It is noted that successful entrepreneurship development requires attention to many aspects, including the types and directions of entrepreneurial entity activities, as well as systemic factors influencing their processes. Special attention is given to the role of FinTech technologies. Potential advantages and risks associated with digital financial instruments are explored.

The article also elucidates that on the path to successful business development, enterprises encounter numerous challenges, such as bureaucratic hurdles, financial constraints, and infrastructural issues. The importance of employing a comprehensive approach and analytical method for effective management and control of enterprises' activities is emphasized.

It is argued that the commercial and economic activities of entrepreneurial entities constitute a process through which economic relations are realized and lead to the redistribution of goods, products, and obligations. To achieve this, a necessary tool is required, capable of optimizing results based on constant analysis of business operations and other components of activity. The authors of the study underscore that further entrepreneurship development necessitates collaboration among entrepreneurs, industry representatives, and consumers. The importance of considering economic and technological trends is also highlighted. Such an approach will enable the effective development of entrepreneurial entities and meet the requirements of the contemporary market environment. In conclusion, the article aims to analyze and study key aspects of entrepreneurial entity functioning in modern economic conditions. It establishes a comprehensive approach based on the interaction between the entrepreneur, industry, and consumer (micro-level), as well as the state economy (macro-level). Promising directions for the further development of entrepreneurial entities are identified.

Ключові слова: суб'єкти підприємницької діяльності, проблеми розвитку підприємництва, технології FinTech, форми взаємовідносин, технологічні інновації, перспективи розвитку.

Key words: entrepreneurial entities, development challenges of entrepreneurship, FinTech technologies, forms of interaction, technological innovations, development prospects.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна економіка постійно зазнає змін через технологічний прогрес, глобалізацію, зміни у споживчих уподобаннях тощо. Ці зміни вимагають аналізу та адаптації стратегій суб'єктів підприємництва. Їх функціонування вимагає постійного пошуку нових конкурентних переваг та розвитку наявного потенціалу, що є умовою економічного розвитку. Нові технології діяльності суб'єктів підприємництва спрямовані на успішну інтеграцію в умови нової реальності, пов'язані з розширенням сфери взаємних розрахунків між юридичними контрагентами, фізичними та юридичними особами. Економічна політика суб'єктів підприємництва різних сфер виробництва та торгівлі передбачає оптимізацію їхньої структури та передбачає підвищення потенційних можливостей.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню особливостей діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання присвятили свої роботи сучасні українські вчені: Стояненко І. В., Гура М. О. [1], Погребняк А. Ю., Ліннік І. М. [2], Партин Г. О., Загородній А. Г., Пилипенко Л. М. [3], Ярославський А. О. [4] та інші. Проте, ринкове середовище швидко змінюється через технологічний прогрес, глобалізацію, зміни у споживчих уподобаннях тощо. Подальше дослідження дозволить зрозуміти, які саме аспекти впливають на підприємства найбільше і як вони адаптуються до цих змін.

МЕТОЮ СТАТТІ

Метою статті є аналіз та вивчення ключових аспектів функціонування суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В умовах постійно зростаючої конкуренції підприємствам для збереження своїх лідируючих позицій у галузі необхідно постійно вдосконалювати та впроваджувати інновації у виробничий процес. Варто відзначити, що не лише великі компанії є користувачами сучасних технологій, ці процеси широко використовуються представниками малого та середнього бізнесу, значною мірою застосовують і підприємства торгової мережі, діяльністю яких є електронна, стаціонарна, пересувна торгівля. Нині суб'єктами підприємництва активно впроваджується інноваційний напрямок, створюючи та впроваджуючи нові фінансові технології засобами надання користувачам нових більш зручних та швидких в обслуговуванні послуг.

Стрімке зростання фінансових технологічних інновацій зумовило формування суб'єктів підприємництва, що надають сучасні фінансові послуги. FinTech є новим фінансовим напрямом, який застосовує цифрові технології для покращення фінансової діяльності, об'єднує компанії, які використовують інноваційні розробки для надання більш практичних фінансових послуг [5]. Інновації в галузі фінансового обслуговування у сфері торгівлі викликані необхідністю зниження витрат на здійснення операцій купівлі товарів і розрахунків за них, підвищення захищеності фінансових операцій та їх відповідності суспільству, що постійно розвивається.

Авторами статті Перервою П. Г., Кравчуком А. В. [6] досліджено економічну сутність фінансових інновацій, вони визнані одним з елементів розвитку фінансового сектора та виявлено передумови виникнення передбачуваних типів фінансових інновацій, напрями їх реалізації. На підставі проведеного дослідження автори трактують поняття фінансові інновації як нові фінан-

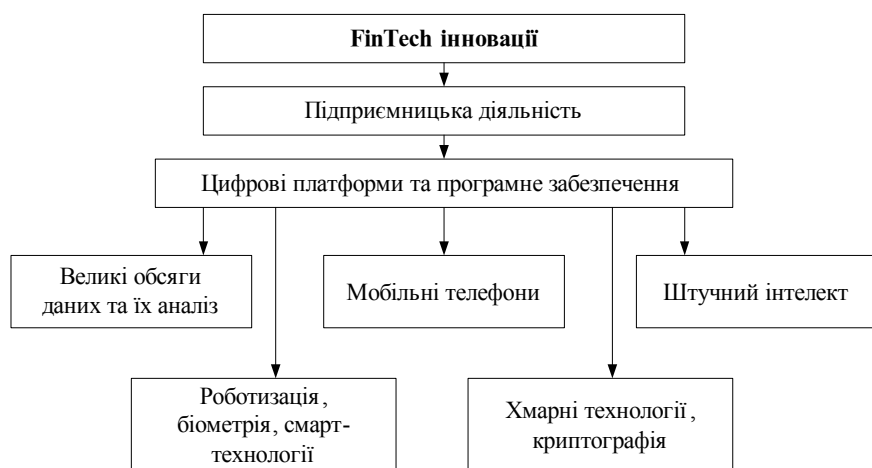

Рис. 1. Використання FinTech інновацій у підприємницькій діяльності

Таблиця 1. Форми взаємовідносин суб'єктів підприємництва

Вид підприємницької діяльності	Форми взаємовідносин
Електронна оптова та роздрібна торгівля	B2P – від компанії приватній особі (business-to-person); P2B – від приватної особи компанії (person-to-business); B2B – між компаніями (business-to-business)
Стаціонарна оптова торгівля	B2B – між компаніями (business-to-business)
Стаціонарна роздрібна торгівля	B2P – від компанії приватній особі (business-to-person); P2B – від приватної особи компанії (person-to-business); B2B – між компаніями (business-to-business)
Пересувна (мобільна) торгівля	B2P – від компанії приватній особі (business-to-person); P2B – від приватної особи компанії (person-to-business)

сові продукти чи послуги, що дозволяють зменшити ризикові загрози та витрати учасників економічних відносин за допомогою ефективнішого процесу їх здійснення.

Складанівська О. [7] розкриває безпосередньо особливості сучасних фінансових технологій, класифікацію проблем регулювання FinTech та продуктів його діяльності, здійснюють пошук компромісів між заохоченням розвитку фінансових інновацій та фінансовими ризиками.

Розвиток сектору FinTech забезпечує можливості для урядів, розвитку фінансових інститутів, підтримки підприємств та інвесторів та отримання вигод із цієї тенденції. У зв'язку з цим необхідно використовувати найоптимальніші інноваційні фінансові технології для суб'єктів підприємства зазначеного типу (рис. 1).

Фінансові інновації сприяють повнішому використанню ресурсів на мікрорівні, удосконалюють перерозподіл капіталу, визначають майбутнє фінансове забезпечення суб'єктів підприємства. В економічних процесах створення та впровадження фінансових інновацій характеризується безліччю інтерпретацій послуг у різній формі. Такі напрями стимулюють розвиток виробничих та управлінських інновацій.

Основою ринку FinTech послуг є цифрові фінансові інститути, до яких входять як нові фінансові та IT-компанії, що надають фінансові послуги дистанційно, так і традиційні постачальники фінансових послуг. За останні кілька років частка ринку, яку займають нові FinTech компанії, становить значну конкуренцію фінансовим інститутам. Фактори ризику необхідно враховувати як

на мікро-, так і макрорівнях. Ризики включають обмежений захист інвесторів сектору ритейлу (роздрібна торгівля, продаж товарів або послуг кінцевому споживачеві), потенційне зростання фінансування ненадійних позичальників, системний ризик як наслідок функціонування частково нерегульованого та непрозорого сектора.

Для успішної діяльності важливо не безсистемне використання, а оптимальні FinTech та цифрові стратегії. Отже, суб'єкти підприємства, що інтегрують автоматизовані послуги у поєднанні з використанням FinTech продуктів, забезпечують економічний розвиток цієї галузі.

Торгово-економічна діяльність суб'єктів підприємства є процесом, за допомогою якого економічні відносини реалізуються та призводять до перерозподілу товарів, продукції та зобов'язань. Для здійснення необхідний інструмент, здатний оптимізувати результати на основі постійного аналізу господарських операцій та інших складових діяльності.

Класифікація завдань управління суб'єктом підприємства є однією з провідних функцій, що дозволяє зосередити увагу на різних аспектах цього процесу. Виникаючі

відносини можуть приймати різні форми залежно від сторін, що беруть у них:

- P2P — між приватними особами (person-to-person або peer-to-peer);
- B2P — від компанії приватній особі (business-to-person);
- P2B — від приватної особи компанії (person-to-business);
- B2B — між компаніями (business-to-business);
- B2G (між бізнесом та урядом);
- B2E (між бізнесом та співробітниками) і т.д.

Для суб'єктів підприємства найбільш характерними є B2P — від компанії приватній особі (business-to-person); P2B — від приватної особи до компанії (person-to-business); B2B — між компаніями (business-to-business) (табл. 1).

Загалом на взаємовідносини впливають види та напрями діяльності підприємства (оптова, роздрібна, електронна торгівля) та встановлення основних системоутворюючих факторів, що впливають на процеси всередині підприємства та взаємовідносини підприємства із зовнішнім середовищем.

Пріоритетним напрямом у діяльності суб'єктів підприємства є створення основних теоретичних та методичних позицій контролю щодо досягнення ефективного результату, як базового елемента підвищення їхньої економічної стабільності та стійкості.

Серед проблем розвитку підприємства доцільно виділити такі:

1. Бюрократичні перешкоди та складність процедур при заснуванні та веденні бізнесу.

2. Недостатній доступ до фінансових ресурсів та високі відсотки за кредитами.

3. Неякісна інфраструктура та технологічні обмеження.

4. Недостатня підтримка та регулювання соціальних та економічних ініціатив.

5. Висока конкуренція та відсутність розвинутого конкурентоспроможного середовища.

6. Проблеми з кадровим забезпеченням, включаючи недостатню кваліфікацію та недостатню кількість робочої сили.

7. Економічна нестабільність та валютні коливання.

Використання бізнес-моделі підприємницької діяльності та її структурних елементів характеризує комплексну взаємодію у каналах виробництва та розподілу видів продукції.

З позицій аналітичної оцінки, фактори в середовищі діяльності суб'єктів підприємництва, що створюють комплекс умов їх функціонування, можуть залежати певною мірою (контрольовані) або абсолютно непов'язані з самим підприємством (неконтрольовані). Підприємницькі фактори є лідируючими серед інших умов досліджуваних типів підприємств та включають організаційні та аналітичні, інноваційні, ресурсні групи (табл. 2).

З метою проведення моніторингу та оцінки роботи суб'єктів підприємництва необхідно виділити об'єкти та параметри спостереження, організувати його методичне та нормативне забезпечення, провести оцінку результатів, розробити пропозиції щодо їх удосконалення [8].

Формування системи державного фінансового контролю має ґрунтуватися на таких організаційних засадах як: узгодженість, системність, комплексність, плановість, оперативність, ефективність (економічність), адаптивність, спеціалізація, координація [9].

В даний час суб'єктів підприємництва, здійснюючи свою діяльність, стикаються із великою кількістю проблем різного характеру. Це пов'язано не тільки із загальним рівнем розвитку економіки в цілому, а й із низкою специфічних факторів, пов'язаних із забезпеченням економічної безпеки підприємництва [10].

Напрями сучасної економічної політики та управління діяльністю суб'єкта підприємництва здійснюються в умовах сукупного впливу різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів. Тому на практиці часто використовується комплексний варіант внутрішнього та зовнішнього контролю.

Внутрішній контроль розглядається як процес досягнення мети, а не самоціль, при цьому може гарантувати власникам та керівництву суб'єкта господарювання лише обґрунтований рівень досягнення поставленої мети, але не гарантує абсолютну безпомилкову роботу. Сутність зовнішніх проблем полягає в тому, що вони виникають за межами підприємства та прямо чи опосередковано впливають на його діяльність.

Використання аналітичного підходу до спостереження, контролю та оцінки за діяльністю суб'єкта підприємництва дозволяє стверджувати, що:

— принципи цього напрямку класифікуються як загальні, організаційні, методичні та етичні;

— види контролю деталізуються на попередній, поточний та наступний;

Таблиця 2. Класифікація груп факторів, що формують інноваційні переваги суб'єктів підприємництва

Група	Внутрішні можливості суб'єктів підприємництва
Організаційні та аналітичні	- організація та проведення оцінки аналізу; - дослідження властивостей споживача та вплив формування його споживчої свідомості; - вдосконалення інформаційної системи маркетингу; впровадження CRM-технологій; - розвиток фінансово-технічних комунікацій та технологій
Інноваційні та управлінські	- формування та розвиток творчого колективу співробітників; - підвищення творчих здібностей персоналу для активізації розробки та впровадження інновацій; - модернізація управлінської та організаційної структури, спрямованої на сприйняття, генерування та впровадження інновацій різного рівня
Ресурсні	- прискорення оборотності оборотних активів; - оптимізація витрат; - реінвестування чистого прибутку; - відновлення основних виробничих фондів; - використання системи контролю діяльності; - розвиток підприємницької та інноваційної культури підприємства; - підвищення кваліфікаційного рівня працівників.

— контроль та оцінка щодо вдосконалення діяльності являють собою сукупність правових, фінансових, управлінських та рекомендаційних цілей.

Належне та якісне застосування всіх методів бухгалтерського обліку на основі форсайту підходів, перехід на ризик-орієнтований контроль, впровадження інформаційних систем на основі цифрових технологій, максимальна доступність даних та консультативна підтримка працівників дозволять забезпечити достовірне відображення господарських операцій.

Таблиця 3. Комплексний підхід до перспектив розвитку суб'єктів підприємництва

Група	Зміст	Перспектива
Підприємництво → галузь → споживач	S1 - інноваційно-цифрові елементи фінансових взаємин суб'єктів підприємництва	Скоординовані дії лише на рівні всіх учасників
	S2 - інноваційно-цифрові технології в обігу товару та управлінні	Удосконалення фінансового обслуговування
	S3 - розвиток інновацій у виробничих процесах підприємств.	Формування нового середовища, потреб та бізнес-моделі
	S4 - інвестиції у платіжний простір та консолідація учасників	Еволюція цифрової технології та ін.
Економіка України	S5 - посилення конкуренції у торгівлі внаслідок зміни структури купівельного попиту, закриття та появи нових торгових точок, перерозподіл власності	Пошук нових форм та способів економічного розвитку
	S6 - позитивні тенденції в цілому.	Показники ефективності темпів економічного розвитку

Для подальшого розвитку суб'єктів підприємництва необхідно сформувати комплексний підхід, що ґрунтується на взаємодії підприємця, галузі та споживача (мікрорівень), а також економіки держави (макрорівень) загалом, що дозволяє розробити перспективи розвитку підприємницької діяльності. (табл. 3).

Перспективними напрямками розвитку суб'єктів підприємництва є: скоординовані дії на рівні всіх учасників, удосконалення фінансового обслуговування, формування нового середовища, потреб та бізнес-моделі, еволюція цифрових технологій, пошук нових форм та способів економічного розвитку, показники ефективності темпів економічного розвитку.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розвиток підприємництва є складним процесом, що вимагає уваги до багатьох аспектів. Взаємодія підприємств з їхнім оточенням визначається типами та напрямками діяльності, а також системними факторами, що впливають на їхні процеси. На шляху до успішної діяльності стоять численні проблеми, включаючи бюрократичні перешкоди, фінансові обмеження та інфраструктурні проблеми. Для ефективного управління та контролю необхідно використовувати комплексний підхід та аналітичний метод, щоб забезпечити стійкість та ефективність діяльності. Подальший розвиток підприємництва потребує співпраці між підприємцями, галузевими представниками та споживачами, а також врахування економічних та технологічних тенденцій. Такий підхід дозволить забезпечити ефективний розвиток суб'єктів підприємництва та відповідати вимогам сучасного ринкового середовища.

Література:

1. Стояненко І. В., Гура М. О. Результативність діяльності підприємства: теоретичний аспект. Science, practice and theory. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference. Tokyo, Japan. 2022. pp. 128—133.
2. Погребняк А. Ю., Ліннік І. М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2017. Випуск 19. С. 187—192.
3. Партин Г. О. Загородній А. Г., Пилипенко Л. М. Підприємницькі структури цифрової економіки та проблеми оцінювання ефективності їхньої діяльності. Фінанси України. 2021. № 1. С. 103—116.
4. Ярославський А. О. Економічна ефективність діяльності підприємства: теоретичний аспект. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. Випуск 20. Частина 3. С. 174—177.
5. Кривов'язюк І. В. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник. 3-тє видання, доповн. і переробл. Київ. Видавничий дім "Кондор". 2020. 396 с.
6. Перерва П. Г., Кравчук А. В. Ефективність як економічна категорія. Вісник НТУ "ХПІ". 2018. № 15 (1291). С. 137—143.
7. Складанівська О. Підходи та методи оцінки результативності діяльності підприємства. Scientific Collection "InterConf", (80): with the Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference

"Science and Practice: Implementation to Modern Society" (October 18—19, 2021). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. pp. 27—35.

8. Педченко Н. С. Підходи до оцінки ефективності та результативності діяльності торговельного підприємства: сучасний погляд. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. 2019. Випуск 1 (135). С. 71—77.

9. Коненко В. В., Рудаченко О. О. Процес цифровізації підприємницької діяльності як спосіб забезпечення транспарентності господарювання. Ефективна економіка. 2023, № 9. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2148> (дата звернення: 27.03.2024).

10. Коненко В. В., Соколов Д. В. Стратегічне планування функціонування та розвитку підприємств. Ефективна економіка. 2021. № 5. — URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8879> (дата звернення: 27.03.2024).

References:

1. Stoianenko, I. V. and Hura, M. O. (2022), "The effectiveness of the enterprise: theoretical aspect", Science, practice and theory. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference, Tokyo, Japan, pp. 128—133.
2. Pohrebniak, A. Iu. and Linnik, I. M. (2017), "Methodical approaches to the evaluation of the efficiency of the enterprise", Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo, vol. 19, pp. 187—192.
3. Paartyn, H. O. Zahorodnii, A. H. and Pylypenko, L. M. (2021), "Entrepreneurial structures of the digital economy and problems of evaluating the effectiveness of their activities", Finansy Ukrainy, vol. 1. pp. 103—116.
4. Iaroslavskiy, A. O. (2018), "Economic efficiency of enterprise activity: theoretical aspect", Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo, Vol. 20, no.3, pp. 174—177.
5. Kryvov'iazuk, I. V. (2020), Antykrizove upravlinnia pidpriemstvom [Anti-crisis management of the enterprise], Vydavnychyj dim "Konдор", Kyiv, Ukraine.
6. Pererva, P. H. and Kravchuk, A. V. (2018), "Efficiency as an economic category", Visnyk NTU "KhPI", Vol. 15 (1291), pp. 137—143.
7. Skladaniv's'ka, O. (2021), "Approaches and methods of evaluating the effectiveness of the enterprise", Scientific Collection "InterConf": Science and Practice: Implementation to Modern Society, Peal Press Ltd, Manchester, Great Britain, pp. 27—35.
8. Pedchenko, N. S. (2019), "Approaches to the evaluation of the efficiency and effectiveness of the activity of a trading enterprise: a modern view", Sotsial'no-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy, vol.1 (135), pp.71—77.
9. Konenko, V. V. and Rudachenko, O. O. (2023), "The process of digitalization of industrial openness, which allows to exclude the transparency of admission", Efektyvna ekonomika, [Online], vol. 9, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2148> (Accessed 09 Mar 2024).
10. Konenko, V. V. and Sokolov, D. V. (2021), "Strategic planning of the functioning and development of enterprises", Efektyvna ekonomika, [Online], Vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8879> (Accessed 09 Mar 2024).

Стаття надійшла до редакції 28.03.2024 р.